

The article studies a cognitive structure — schema, which is viewed as a mental representation of a certain phenomenon, action or event. In the focus of attention are the types, functions and specific features of a schema as well as possibilities of its application in the process of foreign grammar acquisition.

Key words: schema, mental representation, cognitive structure, cognitive schema.

УДК 74+76/766

Зайцева В.І.,

викладач кафедри дизайну
Інституту мистецтв
Київського університету
імені Бориса Грінченка

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА ЯК СТИЛЬОВИЙ ОРІЄНТИР У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ХУДОЖНИКА-ДИЗАЙНЕРА, ІЛЮСТРАТОРА (на прикладі творчості Володимира Голозубова)

Дослідження творчості видатного українського художника-ілюстратора Володимира Голозубова є актуальним в ракурсі формування навичок художньої стилізації у майбутніх художників-дизайнерів, які опановують засоби мистецтва книжкової графіки. Ілюстрації В. Голозубова існують в багатовіковому просторі традиційного українського народного мистецтва. Адже це велика духовна цінність, на базі якої формується світогляд студента, його творча уява, художній смак та фантазія. Так, роботам Володимира Голозубова властиві повчальність, стильова своєрідність, декоративність. Художні образи, створені митцем, — живі, яскраві, дотепні.

Ключові слова: творчість, ілюстрація, духовна цінність, образ, книжкова графіка, українське народне мистецтво.

Актуальність проблеми. Дослідження творчої діяльності Володимира Голозубова є актуальним в сучасних умовах культурного відродження України. В своїх роботах художник осмислює багатовікові традиції українського народного мистецтва і трансформує їх у професійній образотворчій культурі. Слід зауважити,

що ілюстрації Голозубова, без зайвих перебільшень, можуть називатися прогресивними у сфері оформлення дитячої книжки і тому мають служити прикладом корисного досвіду у творчій діяльності починаючих художників-дизайнерів, ілюстраторів, що безперечно, сприятиме подальшому зростанню їх професійного рівня та розвитку книжкової графіки України в цілому.

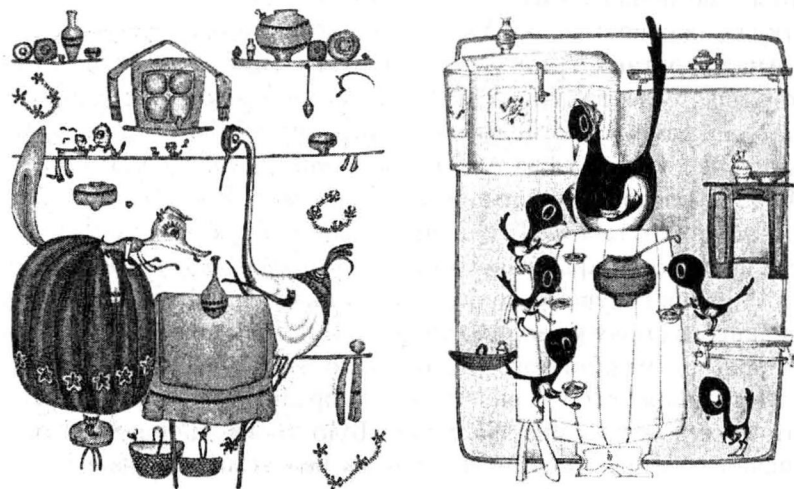
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми художнього оформлення книги в Україні хвилюють багатьох дослідників, зокрема цій темі присвятили свої роботи М. Криволапов, Ю. Белічко, О. Ламонова, А. Шпаков, Р. Яців, Д. Малаков, Д. Фоменко, І. Бай, В. Бокань, Л. Польвий, О. Федорук, І. Верба, О. Авраменко, О. Лагутенко та ін. Проте, недостатньо була досліджена творчість видатного українського художника-ілюстратора Володимира Голозубова в ракурсі його безпосереднього впливу на формування художнього смаку молодих художників-дизайнерів в багатовіковому просторі традиційного українського народного мистецтва.

Мета даної статті — висвітлити та проаналізувати творчість видатного художника-ілюстратора В. Голозубова як орієнтир для починаючих художників-дизайнерів, як невід'ємну складову української книжкової графіки. А також, виявити особисті стилістичні ознаки його творчості, яка завжди була орієнтована на збереження кращих традицій українського народного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. В книгах, ілюстрованих Володимиром Васильовичем Голозубовим, немає нічого другорядного, в кожній деталі відчувається творча думка художника. Митець немов розшифровує зміст літературного твору, наповнюючи малюнки додатковим власним сюжетним навантаженням, що доповнює і збагачує основну дію тексту. Широкий тематичний діапазон дитячої книжки, яскравий світ дитячої уяви та фантазії приваблюють художника.

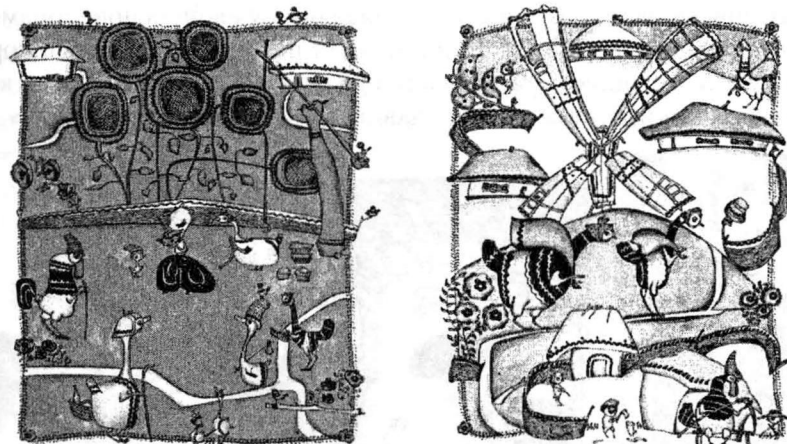
Відчувши насолоду від праці над дитячою книжкою, Голозубов вирішив присвятити свою творчість дітям. Оформлені ним книжки неодноразово відзначалися дипломами на українських та зарубіжних конкурсах, виставках. В 1971 році за книжку «Два півники» (українська народна пісенька) художник був нагороджений дипломом другого ступеня та пам'ятним призом «Золоте яблуко» — найвищою нагородою Міжнародної виставки дитячої ілюстрації у Братиславі.

Довгі творчі пошуки митця ознаменувалися вагомими досягненнями, його малюнки позначилися характерною стильовою своєрідністю, це особливо помітно у книжках «Сорока-білобока», «Лисичка та журавель».

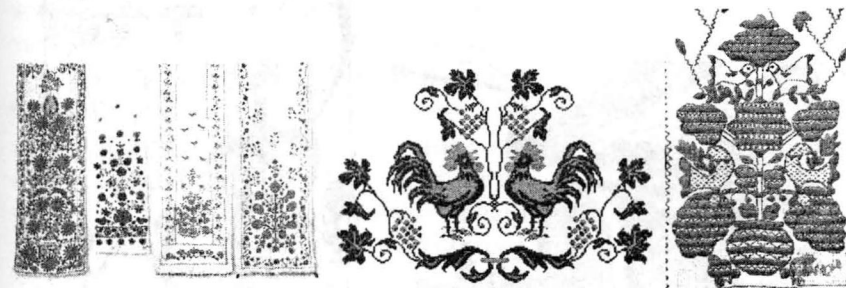

Після виходу в світ, ці роботи одразу привернули увагу читачів і засвідчили, що у мистецтві дитячої книги з'явилася нова сильна творча індивідуальність. Оформлені В. Голозубовим книжки приваблюють нас неповторністю композиційного вирішення, тонким рисунком, декоративністю, чіткою продуманістю.

Значне місце в художній манері митця займає стилізація. В своїх роботах автор дуже сміливо змінює анатомічні пропорції «героїв» книжок, вдало використовує засоби художньої гіперболізації. І саме цим він домагається особливої виразності художніх образів, саме це допомагає художнику досягти щирої безпосередності та надає його малюнкам гумористичного забарвлення. Володимир Голозубов, у властивій йому творчій манері, влучно інтерпретує персонажів тваринного світу, наділяючи їх людськими рисами. Художні образи В. Голозубова виступають носіями певних етично-моральних якостей. Усі персонажі в його книгах чимось зайняті: вони завзято працюють, допомагають одне одному, кудись поспішають [3, 169].

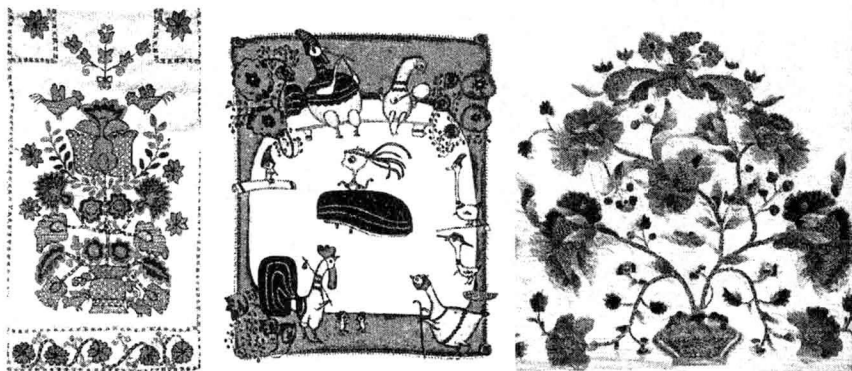

Особливим чинником творчості митця є його ставлення до народного мистецтва. Він уникає поверхового запозичення форми наслідування засобів народної творчості. В той же час осмислює народне мистецтво і трансформує його у професійній образотворчій культурі. Черпаючи декоративні засоби з джерел народного мистецтва, художник творчо інтерпретує їх, наближаючи до специфіки графічного оформлення книжки. Творча манера В. Голозубова найближче стоїть до таких зразків народного мистецтва як вишивка, мереживо, гаптування. Як приклад — полтавські рушники.

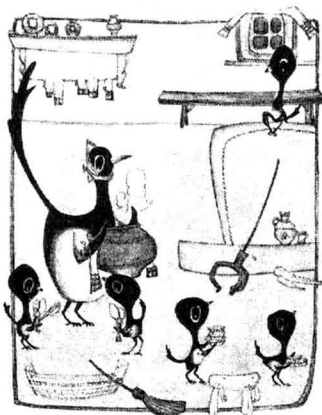
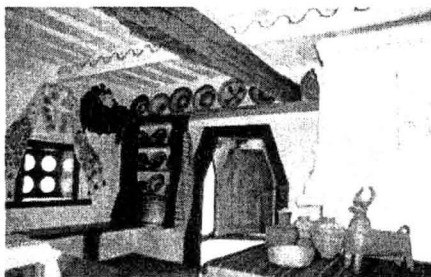
Для його ілюстрацій характерне використання та поєднання сюжетних мотивів із орнаментальними, малюнки часто мають бордюрні обрамлення. Все це нагадує нам традиції українського народного килимарства. Декоративність книг, створених художником,

побудована на простих, але суто графічних у своїй основі орнаментальних мотивах народної вишивки та шиття. Так, часто використовуються хвилясті та зубчасті орнаментальні смужки, квіткові розетки, гілки, букети чи стародавній символ — «дерево життя».

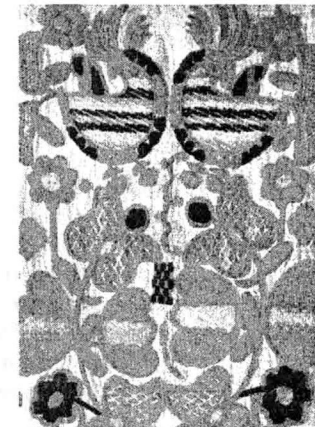
Джерелом цих мотивів були, очевидно, враження художника від полтавських рушників, чернігівських гаптувань та виробів з кераміки.

В ілюстраціях В. Голозубова майстерно та вишукано передана притаманна українському народу любов до орнаментування оселі, одягу та предметів побуту.

Художник знаходить і підкреслює у цих мотивах нові декоративні можливості, komponуючи їх згідно із своїм творчим задумом, домагаючись єдиного композиційного рішення всієї книжки.

Характеристика творчості Володимира Голозубова була б неповною, якби ми не згадали про своєрідність колористичної гами його ілюстрацій. Вона складається з трьох-чотирьох кольорів — дуже вишуканих і водночас простих, зближених у тональності. Іноді художник шукає нові колористичні рішення, працює на контрасті, поєднує досить несподівані кольори (сіра, чорна, охриста, пурпурна), але цим посилює їх звучання.

Висновки дослідження й перспективи подальших розвідок. Показово, що ілюстрації Володимира Голозубова існують у складному просторі багатовікової традиції. Художник звертається до животворного джерела народного мистецтва з його якими пластичними засобами передачі вікового досвіду [4, 126].

Таким чином, досліджуючи та аналізуючи творчість видатного українського художника-ілюстратора Володимира Голозубова в ракурсі корисного досвіду у творчій діяльності починаючих художників-дизайнерів, ілюстраторів та його безпосереднього впливу на розвиток книжкового мистецтва України. Ми можемо з впевненістю зазначити, що його творчість несе у собі не тільки пізнавальну функцію, а й світоглядну, і немало важить у формуванні особистості [1].

Графічні роботи класика української дитячої книжки Володимира Васильовича Голозубова — це орієнтир і своєрідний критерій художнього смаку та стилістики для молодих художників-ілюстраторів, які тільки розпочинають свою творчу діяльність.

Джерела

1. Авраменко О. Українська дитяча книга 1970–1990 рр.: основні тенденції розвитку ілюстрації : Автореферат дис. канд. мист-ва : 17.00.04 / О. Авраменко. — К., 1993.
2. Косоногова В. Література для дітей на українському книжковому ринку: тенденції і напрями розвитку / В. Косоногова // Світ дитячих бібліотек. — 2009. — № 1.
3. Саноцька Х. Майстер української дитячої книги / Х. Саноцька, І. Комяхова // Література. Діти. Час : Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. — К., 1976. — С. 169–174.
4. Заварова Г. Без традицій нема майбутнього / Г. Заварова // Література. Діти. Час : Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. — К., 1988. — Вып. 13. — С.125–132.

Исследование творчества выдающегося украинского художника-иллюстратора Владимира Голозубова актуально в ракурсе формирования навыков художественной стилизации у будущих художников-дизайнеров, которые осваивают искусство книжной графики. Иллюстрации В. Голозубова существуют в многовековом пространстве традиционного украинского народного искусства. Ведь это большая духовная ценность, на базе которой формируется кругозор студента, его воображение, художественный вкус и фантазия. Так, работам Владимира Голозубова присущи поучительность, стилистическая своеобразность, декоративность. Художественные образы, созданные творцом, — живые, яркие, остроумные.

Ключевые слова: творчество, иллюстрация, духовная ценность, образ, книжная графика, украинское народное искусство.

The research on creative heritage of a well-known illustrator Volodymyr Golozubov is important from the perspective of developing of skills of artistic styling of future artists-designers who master the art of book graphics. Volodymyr Golozubov's illustrations exist in the longlife environment of traditional Ukrainian folk art. It's a great spiritual value, which is the basis for development of student's outlook, his imagination, artistic taste and fantasy. Thus Volodymyr Golozubov's pictures inherent exemplification, stylistic originality, and decoration. Artistic images created by the master are vivid, bright, and witty.

Key words: creative heritage, illustration, spiritual value, image, book graphics, Ukrainian folk art.